

Rättsfallssamlingen

FÖRSLAG TILL AVGÖRANDE AV GENERALADVOKAT
MICHAEL BOBEK
föredraget den 9 juni 2016¹

Mål C-212/15

**ENEFI Energiahatekonysagi Nyrt
mot
Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice Brașov (DGRFP)**

(begäran om förhandsavgörande från Tribunalul Mureș Secția civilă (Regionala domstolen i Mures, tvistemålsavdelningen (Rumänien))

”Insolvensförfarande — Verkningarna enligt inledningsstatens rätt avseende en skattefordran som inte har anmälts i insolvensförfarandet och som är föremål för ett verkställighetsförfarande i en annan medlemsstat”

I – Inledning

1. Förevarande mål avser verkställighet av en skattefordran i Rumänien mot ett företag som är etablerat i och föremål för ett insolvensförfarande i Ungern. Skattefordran hade inte anmälts i insolvensförfarandet och kan inte längre göras gällande enligt ungersk rätt.

2. Domstolen har ombetts att avgöra huruvida förordning (EG) nr 1346/2000 om insolvensförfaranden² utgör hinder för en nationell bestämmelse som medför att en sådant oanmält krav inte längre kan göras gällande. Domstolen har också ombetts avgöra huruvida det faktum att fordran rör skatt har betydelse för bedömningen. Dessa frågor ger upphov till den närliggande frågan huruvida den nationella rätt som är tillämplig på insolvensförfaranden som inleds i en medlemsstat även ska reglera verkan av förfarandets inledande på ett verkställighetsförfarande rörande samma gäldenär i en annan medlemsstat.

II – Tillämpliga bestämmelser

A – Unionsrätt

3. Enligt artikel 3.1 i förordning nr 1346/2000 har ”[d]omstolarna i den medlemsstat inom vars territorium platsen där gäldenärens huvudsakliga intressen finns, ... behörighet att inleda ett insolvensförfarande. För bolag och andra juridiska personer skall sätet anses vara platsen där de huvudsakliga intressena finns, om inte annat visas”.

1 — Originalspråk: engelska.

2 — Rådets förordning (EG) nr 1346/2000 av den 29 maj 2000 om insolvensförfaranden (EGT L 160, s. 1).

4. Artikel 4 i förordning nr 1346/2000 innehåller bestämmelser om tillämplig rätt. Som en allmän princip anges i artikel 4.1 att "[o]m inte annat föreskrivs i ... förordning[en] skall lagen i den medlemsstat inom vars territorium insolvensförfarandet inleds, [vilken medlemsstat kallas] inledningsstaten, vara tillämplig på insolvensförfarandet och dess verkningar".

5. Enligt artikel 4.2 i förordning nr 1346/2000, ska lagen i inledningsstaten, kallad *lex concursus* i skäl 23 i förordningen, "bestämma förutsättningarna för att inleda ett förfarande, samt för att genomföra och slutföra det". Bestämmelsen innehåller en icke uttömmande uppräkningslista av förhållanden som regleras av *lex concursus*, bland annat, i punkt f), "insolvensförfarandets verkningar på förfaranden som inletts av enskilda borgenärer, med undantag för pågående rättegångar" och, i punkt k), "borgenärernas ställning efter slutfört insolvensförfarande".

6. I artikel 15 i förordning nr 1346/2000 anges att "[v]erkningar av ett insolvensförfarande på en pågående rättegång beträffande egendom eller rättigheter över vilka gäldenären inte längre äger rådighet, regleras uteslutande av lagen i den medlemsstat där rättegången pågår".

7. Av artikel 20.1 i förordning nr 1346/2000 följer i princip att "[e]n borgenär som, efter det att ett förfarande ... har inletts, på något sätt, exempelvis genom verkställighetsåtgärder, har helt eller delvis fått betalt ur egendom som tillhör gäldenären och som finns inom en annan medlemsstats territorium, skall till förvaltaren lämna vad han har fått ..."

8. Slutligen erkänns i artikel 39 en rätt för "[v]arje borgenär – inklusive skattemyndighet eller socialförsäkringsorgan i medlemsstaterna – som har sin hemvist eller sitt säte i en annan medlemsstat än inledningsstaten ... att skriftligen anmäla sina fordringar i insolvensförfarandet".

B – Nationell rätt

9. I artikel 20.3 i den ungerska insolvenslagen, lag XLIX från 1991, anges att en borgenär som har försuttit tidsfristen för anmälan av fordringar i artikel 10.2 i samma lag inte har rätt att delta i det avtal som ingås mellan gäldenären och borgenärer vid insolvensförfarandets slutförande. Detta innebär i praktiken att borgenärer som inte har anmält sina fordringar inte längre kan göra fordringarna gällande mot gäldenären.

III – Bakgrund, målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

10. ENEFI Energiahatekonysagi Nyrt (klaganden) är ett bolag med säte i Ungern och driftsställe i Rumänien.

11. Den 13 december 2012 inleddes ett insolvensförfarande mot klaganden i Ungern.

12. Den 7 januari 2013 underrättades Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice Brașov (regional finansmyndighet i Brasov) (motparten) om att ett insolvensförfarande hade inletts i Ungern och om möjligheten att anmäla fordringar på klaganden i detta förfarande.

13. I januari 2013 försökte motparten anmäla två fordringar i förfarandet (nedan kallade de första fordringarna). Motparten betalade dock inte den tillämpliga anmälningsavgiften inom den föreskrivna fristen. Fordringarna kunde därför inte registreras och beaktas i insolvensförfarandet, i enlighet med vad förvaltaren angav den 2 maj 2013.

14. Mellan den 5 och den 25 juni 2013, medan insolvensförfarandet fortfarande pågick, genomförde motparten en skatteinspektion på klagandens driftsställe i Rumänien. Den 25 juni 2013, utfärdade motparten ett taxeringsbeslut rörande klagandens ytterligare skatteförpliktelser rörande mervärdesskatt (nedan kallat taxeringsbeslutet). Motparten anmälde inte någon fordran på grundval av taxeringsbeslutet i insolvensförfarandet. Motparten ansökte i stället om verkställighet av taxeringsbeslutet i Rumänien.

15. Klaganden överklagade först inte taxeringsbeslutet. Således utfärdade de rumänska myndigheterna ett beslut om verkställighet mot klaganden den 7 augusti 2013.

16. Insolvensförfarandet i Ungern slutfördes den 7 september 2013.

17. Den 3 september 2013 överklagade klaganden beslutet om verkställighet i Rumänien. Klaganden har gjort gällande att denne inte är skyldig att erlägga det belopp som anges i beslutet om verkställighet och anser att verkställigheten är lagstridig. Enligt klaganden hade det ungerska insolvensförfarandet mot klaganden redan inletts när skatteinspektionen som ledde till utfärdandet av taxeringsbeslutet genomfördes. Därför skulle klaganden ha behövt anmäla sin fordran enligt taxeringsbeslutet i insolvensförfarandet för att kunna göra den gällande. Klaganden har angett att insolvensförfarandet enligt förordning nr 1346/2000 ska regleras av ungersk rätt och att ungersk rätt medför att fordringar som inte har anmälts i insolvensförfarandet inte kan göras gällande. Det innebär således enligt klaganden att motpartens rätt till betalning enligt taxeringsbeslutet inte längre kan göras gällande.

18. Under dessa förhållanden beslutade Tribunalul Mureş Secția civilă (Regionala domstolen i Mures, tivismålsavdelningen) att vilandeförklara målet och hänskjuta följande frågor till domstolen:

”1) Ska artikel 4.1, 4.2 f och 4.2 k i rådets förordning (EG) nr 1346/2000 av den 29 maj 2000 om insolvensförfaranden tolkas så, att de verkningar av ett insolvensförfarande som regleras i lagen i inledningsstaten kan innebära att en borgenär som inte har deltagit i insolvensförfarandet förlorar rätten att göra en fordran i en annan medlemsstat gällande eller att verkställighetsåtgärden avseende nämnda fordran i denna andra medlemsstat skjuts upp?

2) Har det betydelse att den fordran som görs gällande genom en verkställighetsåtgärd i en annan medlemsstat än inledningsstaten är en skattefordran?”

19. Den ungerska och den nederländska regeringen samt kommissionen har ingett skriftliga yttranden. Den ungerska regeringen och kommissionen har framställt muntliga yttranden vid förhandlingen den 14 april 2016.

IV – Bedömning

20. Den hänskjutande domstolen har ställt den andra tolkningsfrågan i huvudsak för att få klarhet i tillämpningsområdet för förordning nr 1346/2000. Den första frågan avser verkan av förordning nr 1346/2000 om det fastställs att den är tillämplig på skattefordringar.

21. Frågan om tillämpligheten av förordning nr 1346/2000 bör logiskt sett avgöras före frågan om verkan av förordningen. Jag kommer därför att inleda min bedömning med den andra frågan, nämligen huruvida förhållandet att taxeringsbeslutet var ett skattemässigt beslut har betydelse för förordningens tillämplighet (A). Därefter kommer jag att undersöka huruvida förordning nr 1346/2000 utgör ett hinder för nationell lagstiftning som innebär att fordringar som inte har anmälts i ett insolvensförfarande inte längre kan göras gällande eller att verkställigheten av en sådan fordran i en annan medlemsstat ska skjutas upp (B).

A – Den andra frågan

22. Den hänskjutande domstolen har ställt den andra tolkningsfrågan för att få klarhet i huruvida de specifika egenskaperna för den fordran som grundar sig på taxeringsbeslutet har betydelse för bedömningen av tillämpligheten av förordning nr 1346/2000.

23. Den hänskjutande domstolen har använt uttrycket ”fiskal fordran” för att hänvisa till klagandens skattskyldighet enligt rumänsk rätt. Det framgår därför att ”fiskal” i detta avseende avser ”skatt”. Den hänskjutande domstolen verkar ha förutsatt att skattefordringar ska behandlas annorlunda, eftersom motparten är en skattemyndighet.

24. I likhet med den ståndpunkt som den ungerska och den nederländska regeringen samt kommissionen har gett uttryck för, delar jag inte denna uppfattning.

25. Det framgår tydligt av ordalydelsen i förordning nr 1346/2000 att förordningen är tillämplig på både privata och offentliga borgenärer. I artikel 39 erkänns en rätt för ”[v]arje borgenär – *inklusive skattemyndighet eller socialförsäkringsorgan i medlemsstaterna* – som har sin hemvist eller sitt säte i en annan medlemsstat än inledningsstaten, ... att skriftligen anmäla sina fordringar i insolvensförfarandet”.³ Detsamma anges i skäl 21 i förordningen.⁴

26. Rent faktiskt följer det vidare av beslutet om hänskjutande att motparten försökte vidta åtgärder (avseende de första fordringarna) och kunde ha vidtagit åtgärder (i fråga om taxeringsbeslutet) som borgenär, i ordets vanliga bemärkelse i insolvensförfaranden, det vill säga, med en egen fordran som skulle anmälas mot den insolventa gäldenären.⁵

27. Jag förslår därför att domstolen besvarar den andra tolkningsfrågan så att förhållandet att ett verkställighetsförfarande i en annan medlemsstat än inledningsstaten rör en skattefordran saknar relevans för bedömningen av tillämpligheten av förordning nr 1346/2000 på verkställighetsförfarandet.

28. För tydlighetens skull ska det betonas att det faktum att förordning nr 1346/2000 är neutral i fråga om sin tillämplighet på privata respektive offentliga borgenärer saknar relevans för de eventuella förmånsrätter som vissa grupper av borgenärer enligt nationell rätt har i insolvensförfaranden. Tillämpligheten av förordning nr 1346/2000, å ena sidan, och materiella rättigheter enligt olika nationella lagar, å andra sidan, är två olika frågor. Detta mål rör den förra frågan snarare än den senare.

3 — Min kursivering.

4 — ”En borgenär som har sitt hemvist eller sitt säte inom gemenskapen bör ha rätt att anmäla sina fordringar i vart och ett av de insolvensförfaranden som pågår i gemenskapen. Detta bör även gälla *skattemyndigheter och socialförsäkringsorgan*. ...” Min kursivering. Se analogt generaladvokaten Szpunars förslag till avgörande i målet Mulhaupt (C-195/15, EU:C:2016:369), där det, i punkterna 60–73, bekräftas att artikel 5 i förordning nr 1346/2000 är tillämplig med avseende på offentligrättslig (fiskal) sakrätt och där det, allmänt, anges att det inte finns någonting i den förordningen som tillåter att åtskillnad görs mellan offentligrättsliga och privaträttsliga fordringar i just det sammanhanget.

5 — Dom av den 17 november 2011, Zaza Retail (C-112/10, EU:C:2011:743, punkterna 31–34). Faktum är att domstolen, i det målet, beskrev särskilda situationer som utgjorde undantag då en offentlig myndighet inte skulle omfattas av begreppet borgenär i den mening som avses i förordning nr 1346/2000 (vilket de, e contrario, under normala förhållanden, skulle). I domen Zaza Retail (C-112/10, EU:C:2011:743), fann domstolen att den belgiska åklagarmyndigheten inte kunde anses vara en borgenär som hade rätt att begära att ett insolvensförfarande inleddes enligt artikel 3.4 b i förordning nr 1346/2000, eftersom myndigheten faktiskt inte ingrep i detta fall vare sig som borgenär eller i borgenärernas namn eller som representant för dem.

B – Den första frågan

29. Den hänskjutande domstolen har ställt den första tolkningsfrågan för att få klarhet i huruvida förordning nr 1346/2000 utgör ett hinder för nationell lagstiftning som föreskriver att fordringar som inte vederbörligen har anmälts i ett insolvensförfarande inte längre kan göras gällande eller att verkställigheten av en sådan fordran i en annan medlemsstat ska skjutas upp. Jag ska först avgöra frågan rörande förlusten av möjligheten att göra fordringar av detta slag gällande och uppskjutande av verkställighetsåtgärd (i). Därefter ska jag undersöka huruvida ungersk rätt, som *lex concursus*, är tillämplig på insolvensförfarandets verkningar på verkställighetsåtgärden i Rumänien (ii).

i) Förlust av möjligheten att göra oanmälda krav gällande och uppskjutande av verkställighet

30. Den hänskjutande domstolen har gjort gällande att ungersk rätt, i förevarande mål, som *lex concursus*, inte bör medföra att ett krav som fullföljs i en annan medlemsstat inte längre kan göras gällande. Det har anförts att detta skulle strida mot möjligheten att inleda ett sekundärt förfarande.⁶ Det skulle också medföra att gäldenären kunde undkomma sin nationella skattskyldighet.

31. Det bör också påpekas att omfattningen av förordning nr 1346/2000 framför allt är begränsad till lagvalsregler.⁷ Den innehåller endast ett fåtal enhetliga regler. Dessa regler avser inte verkningarna av underlåtenheten att anmäla en fordran i ett insolvensförfarande.

32. Inom ramen för denna förordning, ankommer det på medlemsstaterna att tillhandahålla tillämpliga regler avseende verkningarna av att inte anmäla en fordran i ett insolvensförfarande, med undantag för kraven på likvärdighet och effektivitet.⁸ Jag kommer nu undersöka dessa krav i tur och ordning.

33. Kravet på *likvärdighet* innebär att nationella bestämmelser om gränsöverskridande borgenärens deltagande i insolvensförfaranden som har inletts i Ungern inte är mindre förmånliga än de villkor för deltagande som gäller för inhemska borgenärer.

34. Enligt artikel 20.3 i lag XLIX från 1991, är det underlåtenheten att anmäla en fordran inom föreskriven tidsfrist som får till följd att en oanmäld fordran inte längre kan göras gällande. Det saknar i detta avseende relevans huruvida fordran framställdes av en inhemsk eller gränsöverskridande borgenär.

35. Vidare finns det inget i beslutet om hänskjutande som antyder att borgenärer i en annan medlemsstat än Ungern skulle behandlas mindre förmånligt än inhemska borgenärer när det gäller att anmäla fordringar i ett insolvensförfarande som inletts i Ungern eller när de deltar i ett sådant förfarande.

36. Det är riktigt att gränsöverskridande borgenärer i praktiken måste överbrygga vissa hinder som beror på det geografiska och språkliga avståndet samt de rättsliga skillnaderna mellan inledningsstaten och den medlemsstat där borgenärerna i fråga är etablerade. Det är dock en naturlig del av gränsöverskridande insolvensförfaranden som liknar de svårigheter som kan uppkomma för parterna i en gränsöverskridande rättegång.

6 — Enligt skäl 12, artikel 3.2 och artikel 27 i förordning nr 1346/2000 kan sekundära insolvensförfaranden inledas i en medlemsstat där gäldenären har ett driftsställe. Sekundära insolvensförfaranden pågår parallellt med huvudförfarandet i medlemsstaten som är platsen för gäldenärens huvudsakliga intressen. Sekundära förfaranden utgör således ett undantag till den allmänna giltigheten av de verkningar som huvudförfarandet ger upphov till. Som sådana bör sekundära förfaranden utgöra likvidationsförfaranden och verkningarna av dem bör vara begränsade till tillgångarna i den medlemsstat där de inleds. Se även dom av den 11 juni 2015, Comité d'entreprise de Nortel Networks m.fl. (C-649/13, EU:C:2015:384, punkterna 36 och 48 och där angiven rättspraxis).

7 — Dom av den 11 juni 2015, Comité d'entreprise de Nortel Networks m.fl. (C-649/13, EU:C:2015:384, punkt 49), generaladvokat Kokotts förslag till avgörande i mål van Buggenhout och van de Mierop (faillite Grontimmo) (C-251/12, EU:C:2013:295, punkt 15).

8 — Inom ramen för förordning nr 1346/2000, se dom av den 15 oktober 2015, Nike European Operations Netherlands (C-310/14, EU:C:2015:690, punkt 28 och där angiven rättspraxis).

37. Förordning nr 1346/2000 hanterar faktiskt dessa svårigheter genom att kräva att gränsöverskridande borgenärer ska underrättas och informeras om att ett insolvensförfarande har inletts i en annan medlemsstat (såsom exempelvis enligt artikel 40), vilket således förbättrar den övergripande effektiviteten av insolvensförfaranden.
38. Slutligen visar de faktiska omständigheterna i detta mål att motparten vederbörligen hade underrättats om insolvensförfarandet och den föreskrivna tidsfristen för att anmäla fordringar. Detta har styrkts genom motpartens försök att anmäla de första fordringarna.
39. Enligt kravet på *effektivitet* får medlemsstaterna inte göra att det i praktiken blir omöjligt eller orimligt svårt att utöva rättigheter som följer av unionsrätten.
40. Om effektivitetskravet ska bedömas oberoende av likvärdighetskravet och tillämpas samtidigt som medlemsstaternas grundläggande processuella självbestämmanderätt respekteras, bör det vederbörligen begränsas till två situationer: å ena sidan verklig omöjlighet och å andra sidan ineffektivitet av sådan grad avseende verkställighet av unionsrättsligt grundade rättigheter som innebär ett brott mot rätten till ett effektivt rättsmedel i artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. Vad avser den sistnämnda gruppen är tröskeln relativt hög.
41. Domstolen har redan funnit att förekomsten av en tidsfrist för att anmäla fordringar i ett insolvensförfarande inte i sig strider mot effektivitetsprincipen. Fastställande av skäliga tidsfrister uppfyller effektivitetsprincipen och utgör också en praktisk tillämpning av rättssäkerhetsprincipen.⁹
42. Som redan angetts underrättades motparten om att ett insolvensförfarande hade inletts i Ungern. Motparten underrättades också om tidsfristerna för att anmäla eventuella fordringar såsom den som uppkom enligt taxeringsbeslutet.
43. De upplysningar som har tillhandahållits i beslutet om hänskjutande innehåller inte heller några uppgifter som antyder att motparten stod inför särskilda svårigheter som skulle ha gjort det antingen omöjligt i praktiken eller orimligt svårt (i det avseende som beskrivits ovan) för denne att anmäla den fordran som uppkom enligt taxeringsbeslutet och delta i det i Ungern inledda insolvensförfarandet.
44. Mot bakgrund av ovanstående är min första preliminära slutsats att förordning nr 1346/2000 inte utgör ett hinder för en nationell lagbestämmelse, såsom artikel 20.3 i lag XLIX från 1991, som föreskriver att fordringar som inte vederbörligen har anmälts i ett insolvensförfarande inte längre kan göras gällande.
45. Den första frågan avser emellertid inte bara den *förlorade möjligheten att göra gällande* oanmälda fordringar, utan också den *uppskjutna verkställigheten* av sådana fordringar i en annan medlemsstat. Den ungerska lagstiftning som beskrivits i beslutet om hänskjutande avser dock endast den förlorade möjligheten att göra gällande oanmälda fordringar. Den hänskjutande domstolen har inte tillhandahållit någon information om särskilda bestämmelser i ungersk rätt som gäller uppskjuten verkställighet av fordringar som inte har anmälts i ett insolvensförfarande.
46. Trots detta vill jag, i den anda av samarbete som gäller avseende systemet med förhandsavgöranden, och för att tillhandahålla den hänskjutande domstolen ett värdefullt svar, tillägga följande. Jag har redan nämnt att förordning nr 1346/2000 enligt min uppfattning tillåter en bestämmelse i *lex concursus* som har relativt viktiga rättsliga effekter, nämligen förverkande av

⁹ — Se, analogt, dom av den 18 september, Pflücke (C-125/01, EU:C:2003:477, punkterna 35–36 och där angiven rättspraxis).

oanmälda fordringar. Om en sådan viktig verkan tillåts, så är det ännu riktigare att samma förordning också skulle tillåta en bestämmelse i *lex concursus* som endast skjuter upp besläktade verkställighetsförfaranden som är ägnade att ha mindre ingripande verkningar på parternas rättigheter än en förlorad möjlighet att göra en fordran gällande.

47. Det är därför min andra preliminära slutsats att förordning nr 1346/2000 inte utgör ett hinder för en *lex concursus*-bestämmelse som innebär att verkställigheten av fordringar som inte har anmälts i ett insolvensförfarande när verkställighetsstaten inte är samma stat som inledningsstaten.

ii) Tillämplig rätt med avseende på insolvensförfarandets verkningar på ett verkställighetsförfarande i annan medlemsstat.

48. Den hänskjutande domstolen finner det oklart huruvida artikel 4.1, 4.2 f och 4.2 k i förordning nr 1346/2000 ska tolkas så att ungersk rätt, som *lex concursus*, ska reglera verkningarna av ett i Ungern inlett insolvensförfarande på verkställighetsförfarandet vid den hänskjutande domstolen eller huruvida dessa verkningar ska regleras av rumänsk rätt.

49. För att klargöra denna fråga ska jag undersöka de aspekter som avgör tillämplig rätt i förevarande mål.

50. För det första har det inte ifrågasatts att insolvensförfarandet i Ungern är huvudinsolvensförfarandet i den mening som avses i artikel 3.1 i förordning nr 1346/2000. Såsom anges i artikel 16.1 och fastställs i skäl 22 i förordningen, måste verkan av förfarandet i princip erkännas i alla andra medlemsstater.¹⁰

51. För det andra kan det utläsas av beslutet om hänskjutande att något sekundärt förfarande inte hade inletts i Rumänien.

52. Enligt artikel 4.1 i förordning nr 1346/2000, är ungersk rätt därför *lex concursus*. Av nämnda artikel, jämte skäl 22 i samma förordning, följer att ungersk rätt därför ska tillämpas på villkoren för inledande, genomförande och slutförande av insolvensförfarandet, inbegripet, enligt artikel 4.2 k, borgenärernas ställning efter slutfört insolvensförfarande. Detta är ett uttryck för principen om huvudinsolvensförfarandets universella verkningar.¹¹

53. Denna princip har emellertid vissa undantag. Med avseende på dessa undantag har den hänskjutande domstolen hänvisat till artikel 4.2 f i förordning nr 1346/2000, som föreskriver att lagen i inledningsstaten ska bestämma ”insolvensförfarandets verkningar på förfaranden som inletts av enskilda borgenärer, med undantag för pågående rättegångar”.

54. Artikel 4.2 f ska tolkas tillsammans med artikel 15 i förordning nr 1346/2000 i vilken anges att ”[v]erkningar av ett insolvensförfarande på en pågående rättegång beträffande egendom eller rättigheter över vilka gäldenären inte längre äger rådighet, regleras uteslutande av lagen i den medlemsstat där rättegången pågår”.

55. Det innebär följaktligen att om den verkställighetsåtgärd som pågår i Rumänien, såsom den hänskjutande domstolen har gjort gällande, utgör en ”pågående rättegång” i den mening som avses i dessa bestämmelser, är det rumänsk rätt, snarare än ungersk rätt, som utgör tillämplig rätt i förevarande mål. Verkningarna av det ungerska insolvensförfarandet på verkställighetsförfarandet i Rumänien skulle därför regleras av rumänsk rätt.

10 — Med förbehåll för begränsade undantag enligt artiklarna 25.3 och 26 i förordning nr 1346/2000.

11 — Se, för ett liknande resonemang, dom av den 21 januari, MG Probud Gdynia (C-444/07, EU:C:2010:24, punkterna 22–25), och dom av den 22 november 2012, Bank Handlowy och Adamiak (C-116/11, EU:C:2012:739, punkt 40 och där angiven rättspraxis).

56. Artikel 15 i förordning nr 1346/2000 kan bara tillämpas om två kumulativa villkor är uppfyllda. För det första måste det vara fråga om en ”rättegång”. För det andra måste denna rättegång vara ”pågående” vid den tidpunkt då insolvensförfarandet inleds.

57. Av omständigheterna i förevarande mål framgår att verkställighetsförfarandet i Rumänien uppenbarligen *inte* pågick när insolvensförfarandet inleddes i Ungern. Verkställighetsförfarandet i Rumänien inleddes den 7 augusti 2013, på grundval av taxeringsbeslutet som meddelades den 25 juni 2013. Meddelandet utfärdades på grundval av en skatteinspektion som genomfördes mellan den 5 och den 25 juni 2013. Insolvensförfarandet i Ungern inleddes i december 2012, det vill säga, flera månader innan någon av de nämnda händelserna ägde rum.

58. Redan detta är skäl för slutsatsen att verkställighetsförfarandet i förevarande mål inte omfattas av undantaget i artiklarna 15 och 4.2 f i förordning nr 1346/2000.

59. För fullständighetens skull, och med beaktande av frågans relativt stora vikt, ska jag lämna några avslutande kommentarer rörande det första villkoret, nämligen begreppet ”rättegång” som används i artikel 4.2 f och 15 i förordning nr 1346/2000. I synnerhet huruvida uttrycket ”rättegång” tolkas så att det bara omfattar ”en rättegång som rör själva saken” och/eller även ”verkställighetsförfaranden”.¹²

60. Denna tolkningsfråga är av tydlig vikt. Om slutsatsen är att begreppet ”rättegång” endast avser en rättegång i själva saken, så kan verkställighetsförfaranden aldrig omfattas av undantaget i artikel 15 (och artikel 4.2 f) i förordning nr 1346/2000.

61. Med avseende på ordalydelsen är artikel 15 i förordning nr 1346/2000 inte den mest tydliga. Faktum är att ordalydelsen i artikel 15 är extensiv och vid första påseende omfattar alla domstolsrättegångar. Ordet ”rättegång” kan tolkas generiskt,¹³ så att det avser alla rättsliga förfaranden, således både rättegångar i själva saken och verkställighetsförfaranden.

62. Enligt min uppfattning finns det dock flera skäl till varför bedömningen av räckvidden av artikel 15 i förordning nr 1346/2000 inte bör begränsa sig till dess otydliga ordalydelse. Jag anser att uttrycket ”rättegång” enligt artikel 15 ska tolkas så att det endast avser rättegångar i själva saken och inte omfattar verkställighetsförfaranden.

63. För det första finns det ett systemiskt argument. Artikel 15 är inte en helt fristående bestämmelse. Systematiskt sett hör den ihop med artikel 4.2 f. Begreppet ”rättegång” bör därför tolkas mot bakgrund av förhållandet mellan dessa två bestämmelser.

64. I artikel 4.2 f görs åtskillnad mellan å ena sidan ”förfaranden som inletts av enskilda borgenärer” och å andra sidan ”pågående rättegångar”.¹⁴ Denna åtskillnad bör också vara relevant för tolkningen av artikel 15. Om begreppet ”rättegång” enligt artikel 4.2 f utesluter ”enskilda verkställighetsförfaranden” bör detta även gälla när begreppet ”rättegång” tolkas enligt artikel 15.

65. För det andra följer det av artikel 4.2 i förordning nr 1346/2000 att, i allmänhet, bara en tillämplig rätt (det vill säga *lex concursus*) ska reglera insolvensförfaranden. Detta innebärrer, på grundval av den första delen av artikel 4.2 f, ”förfaranden som inletts av enskilda borgenärer”.

12 — Med uttrycket ”i själva saken” avser jag rättegångar om fastställelse där avsikten är att fastställa de berörda parternas rättigheter och skyldigheter. Dessa typer av rättegångar har angetts avse förfaranden som rör ”själva saken”, för att således använda samma terminologi som domstolen använde i dom av den 24 oktober 2013, LBI (C-85/12, EU:C:2013:697, punkt 54). Rättegångar i själva saken skiljer sig från verkställighetsförfaranden – de senare äger rum vid en senare tidpunkt och utgör endast verkställighet av en redan fastställd exekutionstitel.

13 — Vilket också bekräftas av andra språkversioner av bestämmelsen, som är lika generiska, exempelvis ”instance en cours” på franska, ”anhängiger Rechtsstreit” på tyska eller ”probihající soudní řízení” på tjeckiska.

14 — De franska, tyska respektive tjeckiska språkversionerna har följande lydelse: ”les effets de la procédure d’insolvabilité sur les poursuites individuelles, à l’exception des instances en cours”, ”wie sich die Eröffnung eines Insolvenzverfahrens auf Rechtsverfolgungsmaßnahmen einzelner Gläubiger auswirkt; ausgenommen sind die Wirkungen auf anhängige Rechtsstreitigkeiten” ”účinky úpadkového řízení na řízení zahájená jednotlivými věřiteli, s výjimkou probíhajících soudních řízení”.

66. Det framgår tydligt av ordalydelsen i artikel 4.2 f i förordning nr 1346/2000 (*"med undantag för pågående rättegångar"*) att artikel 15 utgör ett undantag från regeln i den första delen av artikel 4.2 f. Eftersom artikel 15 är ett undantag bör den tolkas restriktivt och strikt.¹⁵

67. För det tredje är syftet med förordning nr 1346/2000 att samla gäldenärens tillgångar i ett insolvensbo och därmed skydda systemet med ett kollektivt genomförande av insolvensförfaranden och likabehandling av alla borgenärer som underbygger alla insolvensförfaranden. Med förbehåll för de uttryckliga undantag som anges i förordning nr 1346/2000 är detta syfte inte förenligt med enskilda borgenärens försök att få betalt för sina fordringar genom andra processuella tillvägagångssätt utanför insolvensförfarandet.

68. Målet att upprätthålla insolvensboets helhet till dess att insolvensförfarandet har slutförts återspeglas också i artikel 20.1 i förordning nr 1346/2000. Enligt denna bestämmelse ska en borgenär som fått betalt för sin fordran ur egendom som tillhör gäldenären och som är belägen i en annan medlemsstat än inledningsstaten återlämna vad han fått till förvaltaren.

69. Ett *verkställighetsförfarande* innebär att en eller flera borgenärens rättigheter realiserar och kan därför skada insolvensförfarandets universella verkningar och kollektiva genomförande. Ett *förfarande i själva saken* medför inte en sådan risk. Det fastställer endast rättigheter och skyldigheter avseende gäldenärens tillgångar utan att innebära att de realiserar.¹⁶

70. För det fjärde stöds påståendet att "rättegång" enligt artikel 15 ska tolkas så att det endast avser rättegångar i själva saken men inte verkställighetsförfaranden av lagstiftarens avsikt som kommit till uttryck i punkt 142 i Virgos-Schmit rapport om Europeiska unionens konvention om insolvensförfaranden (nedan kallad konventionen).¹⁷ I detta dokument (som ses som en icke officiell tolkningsguide till förordning nr 1346/2000) anges att artikel 4.2 f i konventionen (som motsvarar samma bestämmelse i förordning nr 1346/2000) skiljer mellan insolvensförfarandets verkningar på enskilda *verkställighetsförfaranden* och verkningarna på pågående rättegångar. Det antyder att insolvensförfarandets verkningar på enskilda *verkställighetsåtgärder* regleras av *lex concursus* så att huvudinsolvensförfarandet hindrar att enskilda verkställighetsåtgärder inleds av borgenärer mot gäldenärens tillgångar. Omvänt ska insolvensförfarandets verkningar på andra förfaranden rörande gäldenärens egendom bedömas enligt lagen i den stat där förfarandet pågår.

71. För det femte förefaller samma lagstiftningsintention ha fastställts i artikel 18 i förordning (EU) 2015/848¹⁸, som utgör en omarbetning av förordning nr 1346/2000. Bestämmelsen upprepar, i sak, artikel 15 i förordning nr 1346/2000. Genom den nya ordalydelsen i artikel 15 (nu artikel 18) har tillämpligheten utsträckts till att också omfatta skiljeförfaranden.¹⁹

72. I likhet med vad den ungerska regeringen har gjort gällande vid förhandlingen anser jag att denna ändring ska tolkas så att den upprepar lagstiftarens avsikt att begränsa begreppet "pågående rättegång" till förfaranden i själva saken.

15 — Se, analogt, dom av den 24 oktober 2014, LBI (C-85/12, EU:C:2013:697, punkt 52).

16 — Se, exempelvis, Virgós M. och Garcimartín F., *The European Insolvency Regulation: Law and Practice*, Kluwer Law International, Haag, 2004, s. 140, punkterna 253 och 254. Se även Pannen K. (Ed.), "European Insolvency Regulation", *De Gruyter Recht*, Berlin, 2007, s. 299.

17 — Virgos-Schmit, "Report on the Convention on Insolvency Proceedings", tillgänglig i Moss, G., Fletcher I. F. och Isaacs S., *The EC Regulation on Insolvency proceedings. A Commentary and Annotated Guide*, andra upplagan, Oxford University Press, 2009, s. 381 och följande sidor.

18 — Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 2015/848 av den 20 maj 2015 om insolvensförfaranden (EUT L 141, s. 19).

19 — Artikel 18 i förordning nr 2015/848 har följande lydelse: "Verknningar av ett insolvensförfarande på pågående rättegångar eller *pågående skiljeförfaranden* beträffande egendom eller rättigheter som ingår i den egendom som insolvensförfarandet avser, regleras uteslutande av lagen i den medlemsstat där rättegången pågår eller *där skiljedomstolen har sitt säte*." Min kursivering.

73. Slutligen kan vidare analogier dras till annan insolvensrelaterad unionslagstiftning som stöd för denna tolkning av artikel 15. I domen i målet LBI tolkade domstolen begreppet ”pågående rättegångar” i artikel 10.2 e i direktiv 2001/24/EG²⁰ så att det endast omfattade rättegångar i själva saken och inte verkställighetsförfaranden. Domstolen fann att det skulle kunna undergräva den ändamålsenliga verkan av den universalitetsprincip som inrättats genom direktiv 2001/24 att tolka begreppet ”pågående rättegångar” så att det omfattade verkställighetsförfaranden, eftersom ett sådant förfarande skulle minska de berörda kreditinstitutens tillgång till egendomen.²¹

74. Detsamma gäller tolkningen av artikel 15 i förordning nr 1346/2000. Artikel 10.2 e i direktiv 2001/24²² är analog med artikel 4.2 f i förordning nr 1346/2000 medan artikel 32 i direktiv 2001/24²³ liknar artikel 15 i förordning nr 1346/2000.

75. Det ska trots detta erkännas att domstolens tolkning i domen i målet LBI stödde sig på skäl 30 i direktiv nr 2001/24, som uttryckligen anger att en ”pågående rättegång” skiljer sig från ”enskilda exekutiva tvångsåtgärder”.²⁴

76. Även om det inte görs en sådan uttrycklig åtskillnad i förordning nr 1346/2000 anser jag att avsaknaden av ett liknande skäl inte bör resultera i en annan tolkning. Både förordning nr 1346/2000 och direktiv 2001/24 använder uttrycket ”pågående rättegång” avseende, å ena sidan, motsvarande insolvenssituationer och, å andra sidan, rekonstruktion och likvidation av kreditinstitut.

77. Mot bakgrund av dessa argument anser jag att begreppet ”rättegång” i artikel 15 i förordning nr 1346/2000 ska tolkas så att det endast avser rättegångar i själva saken och inte verkställighetsförfaranden.

78. Med avseende på förevarande mål innebär detta att ungersk rätt, som *lex concursus*, bestämmer verkningarna av insolvensförfarandets inledande på verkställighetsförfarandet som pågår vid den hänskjutande domstolen.

79. I form av ett postskriptum, vill jag tillägga att om det av tillämplig *lex concursus* i förevarande mål följer att verkställighetsförfarandet vid den hänskjutande domstolen ska skjutas upp, vilket det ankommer på den domstolen att fastställa, är ett sådant resultat knappast förvånande med tanke på att tillämplig lagstiftning i många medlemsstater föreskriver någon form av uppskjutande eller vilandeförklaring av verkställighetsförfaranden rörande en gäldenärs tillgångar för det fall ett insolvensförfarande inleds.²⁵

20 — Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/24 av den 4 april 2001 om rekonstruktion och likvidation av kreditinstitut (EGT L 125, s. 15).

21 — Dom av den 24 oktober 2014, LBI, C-85/12 (EU:C:2013:697, punkterna 54–55).

22 — I artikel 10.2 e anges att "[hemviststatens lag ska avgöra särskilt] likvidationsförfarandets verkningar på förfaranden som inlett av enskilda borgenärer, med undantag för pågående rättegångar enligt artikel 32."

23 — I artikel 32 anges att "[v]erkan av en rekonstruktionsåtgärd eller ett likvidationsförfarande på en pågående rättegång beträffande tillgångar eller rättigheter som kreditinstitutet inte längre förfogar över skall uteslutande regleras av lagen i den medlemsstat där rättegången pågår".

24 — "Rekonstruktionsåtgärdernas eller likvidationsförfarandenas verkan på en pågående rättegång regleras av lagen i den medlemsstat där denna rättegång pågår, vilket är ett undantag från tillämpningen av '*lex concursus*'. Rekonstruktionsåtgärdernas eller likvidationsförfarandenas verkan på *enskilda exekutiva tvångsåtgärder* som härrör från sådana rättegångar regleras av hemlandets lag enligt den allmänna regel som fastställs i detta direktiv." Min kursivering.

25 — Jämför, exempelvis, 89.1 § Insolvenzordnung (Tyskland), artikel 55.2 i Ley Concursal 22/2003 (Spanien), artiklarna 622–21, II, L.631–14 och L.641–3 i Code de commerce (Frankrike), 9.1 §, 11.2 c §, 38.1 § A csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (Ungern), artiklarna 51, 168, 182 bis och 201 i Regio Decreto 16 marzo 1942, n. 267, "Disciplina del fallimento, del concordato preventivo, dell'amministrazione controllata e della liquidazione coatta amministrativa". (GU No 81 av den 6 april 1942) (Italien). Denna allmänna regel om ett förbud mot att fortsätta med verkställighetsförfaranden kan ha undantag beroende på vilken typ av insolvensförfarande det är fråga om, vilket stadium verkställigheten befinner sig på och på vem som är borgenär och typen av fordran. Såsom angavs i punkt 28 i detta förslag till avgörande är detta något som ska avgöras enligt respektive nationella system.

80. Mot bakgrund av det ovanstående föreslår jag att domstolen ska besvara den första tolkningsfrågan så att förordning nr 1346/2000 inte utgör ett hinder för en bestämmelse i *lex concursus* som medför att en fordran som inte har anmälts av borgenären i ett insolvensförfarande som har inletts i en medlemsstat inte längre kan göras gällande eller att verkställigheten av denna fordran i en annan medlemsstat ska skjutas upp.

V – Förslag till avgörande

81. Mot bakgrund av det ovanstående föreslår jag att domstolen ska besvara de tolkningsfrågor som ställts av Tribunalul Mureş Secția civilă (Regionala domstolen i Mures, tvistemålssavdelningen) på följande sätt:

- 1) Rådets förordning (EG) nr 1346/2000 av den 29 maj 2000 om insolvensförfaranden utgör inte ett hinder för en bestämmelse i *lex concursus* som medför att en fordran som inte har anmälts av borgenären i ett insolvensförfarande som har inletts i en medlemsstat inte längre kan göras gällande eller att verkställigheten av denna fordran i en annan medlemsstat ska skjutas upp.
- 2) Förhållandet att ett verkställighetsförfarande i en annan medlemsstat än inledningsstaten rör en skattefordran saknar relevans för bedömningen av tillämpligheten av förordning (EG) nr 1346/2000.